

Bất chấp mọi rủi ro, quan hệ Trung-Nga đã phát triển thành sự hợp tác ngày càng chặt chẽ hơn. Việc tích hợp "Vành đai và Con đường" của Trung Quốc và Liên minh kinh tế Á-Âu của Nga sẽ có những tác động lớn đối với cả Châu Á và phương Tây.



Vào cuối những năm 1950, việc quan hệ Trung-Nga xấu đi đã mở đường cho cuộc gặp lịch sử giữa Tổng thống Mỹ Richard Nixon và Mao Trạch Đông vào năm 1972. Kết quả của cuộc gặp đó là Thông cáo Thượng Hải, và một mặt là bất đồng sự hòa hoãn Trung-Mỹ, mặt khác là việc kiểm soát Liên Xô ở châu Á-Thái Bình Dương, một sự chia rẽ sẽ xác định quan hệ giữa hai nước cũng như trong nhiều thập kỷ sau đó.

Chỉ đến khi Chiến tranh Lạnh chấm dứt, thì bất chấp các thách thức còn tồn tại như các tranh chấp lãnh thổ và vấn đề nhập cư trái phép ở vùng Viễn Đông Nga, quan hệ Trung-Nga mới bất đồng "tan băng". Hai nước đã bắt đầu đồng thuận sau những sự bất đồng về tài nguyên vì một cách tiếp cận thực dụng hơn dựa trên việc theo đuổi các lợi ích được chia sẻ và chung lợi các mối đe dọa chung như là nét đặc trưng chủ đạo của sự hợp tác được khôi phục của họ. Bất chấp những dự đoán tiêu cực hơn, tiến trình mới liên quan này đã chỉ thị một cách vững vàng qua thời gian.

Năm 1992, Tổng thống Boris Yeltsin đã tới thăm Trung Quốc. Năm 1993, hai nước đã ký một thỏa thuận quân sự, tiếp sau đó là thỏa thuận hợp tác chiến lược đầu tiên giữa hai nước vào năm 1996, và một số thỏa thuận khác: Hiệp ước láng giềng thân thiện, hữu nghị và hợp tác năm 2001; việc thành lập Tổ chức hợp tác Thượng Hải; và quan hệ đối tác chiến lược năm 2012, được nâng cấp hơn nữa vào năm 2014. Trong khi đó, một mối quan hệ cá nhân gần gũi đã phát triển giữa Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình và Tổng thống Nga Vladimir Putin.

Quan hệ chặt chẽ hơn được đánh dấu bởi những cuộc các thỏa thuận phức tạp và đang mở rộng này và các quan hệ cá nhân đã có kết quả, đặc biệt là trong các lĩnh vực buôn bán vũ khí, chuyển giao công nghệ quân sự và các thỏa thuận về năng lượng. Cũng đã có sự tiến bộ quan trọng trong lĩnh vực quan hệ quân sự mà ở đó, bất chấp sự căng thẳng phi duy trì mức độ rủi ro đáng tin cậy, Trung Quốc và Nga đã cho thấy mức độ tin tưởng lẫn nhau chưa từng thấy, như đã được xác nhận bởi Lý Huy, Bộ trưởng Trung Quốc tại Nga, và bởi sự lồng ghép ngày càng gia tăng các cuộc diễn tập quân sự chung giữa hai nước.

Những điều thực sự là điểm hình của sự tin tưởng ngày càng gia tăng mà hai nước dành cho nhau là việc ký kết thỏa thuận hợp tác Liên minh kinh tế Á-Âu (EEU), dự án "con rồng" của Putin, và Sáng kiến Vành đai và Con đường (BRI) do Trung Quốc dẫn đầu. Nếu thành công, BRI-EEU ở Trung Á sẽ đánh dấu một bước đi nữa hướng tới việc củng cố quan hệ Trung-Nga, với các tác động quan trọng đối với cả châu Á lẫn phương Tây.

BRI và EEU: "Trái đũa thì hút nhau"

Khi Tập Cận Bình tuyên bố phát động Sáng kiến Vành đai và Con đường (BRI) vào năm 2013, cả Nga và phương Tây đều bất ngờ. Cả thế, một nước Nga phải gánh chịu các biện pháp trừng phạt đáng kể như có lý do thích hợp để lo lắng rằng BRI có thể làm suy yếu hơn nữa vị thế của nước này ở Trung Á, "sân sau" của Nga. Những đánh giá khác nhau cùng với một hướng bị quan trọng, đặc biệt là trong bối cảnh hai sáng kiến này dường như khác biệt đáng kể về tổ chức thực hiện và các mục tiêu chiến lược. Hai sáng kiến này quá thực rất khác nhau. BRI là một dự án mở toàn cầu tập trung vào thương mại, là hiện thân của bản chất của chiến lược "đi ra ngoài" của Trung Quốc và là một số gì của thương mại toàn cầu hóa và chuyển giao đa cấp với các dự án Trung Quốc. EEU thay vào đó lại là một dự án hòa nhập thương mại "hàng nội" được vạch ra nhằm cho phép Nga duy trì sự kiểm soát các nước láng giềng Trung Á của mình, và kiểm soát sự mở rộng của Liên minh châu Âu

(EU) hoặc Mỹ ở các khu vực đó. Bất chấp triển vọng bi quan, mối quan hệ giữa Trung Quốc và Nga mặc dù vậy đã tiếp tục phát triển thịnh vượng, và các kế hoạch của hai nước nhằm tạo lập một khu vực thịnh vượng chung dưới sự kiểm soát Trung-Nga ở Trung Á cũng vậy.

Các đồng lực của sự hợp tác Trung-Nga

Bên cạnh các quan hệ thân thiện Nga-Trung đang như dĩa trên sồi bít trủ, sự đồng hành, các lợi ích được chia sẻ và các mối đe dọa chung ở mức độ cao. Trong mối quan hệ này, Trung Quốc và BRI của nước này đóng vai trò bên tạo nên toàn cầu, với việc Trung Quốc thúc đẩy mô hình của nước này đang thổi bùng lên "chiếc phao cứu sinh" rất cần thiết đối với nền kinh tế Nga và EEU. Thay vào đó, vai trò của Nga đang được định hình để trở thành vai trò của một bên đem lại sự ổn định khu vực, phục vụ cho lợi ích chung của cả hai quốc gia.

Đối với Trung Quốc, sự hợp tác của Nga ở Trung Á đem lại nhiều lợi thế. Thứ nhất, tình hình căng thẳng và hiềm khích của Nga với các đồng lực khu vực có thể chuyển thành sự giảm nhẹ đáng kể các rủi ro và việc loại bỏ một vài thách thức ngoài việc đối với các dự án BRI, giảm bớt phí tổn và tối đa hóa lợi ích. Trung Quốc cũng sẽ có được quyền tiếp cận trực tiếp tới Trung Á, điều này đem lại cơ hội có một không hai để phát triển các thị trường, các trung tâm chuyển tải, và thậm chí các thành phố mới dọc theo Vành đai kinh tế Con đường tơ lụa (SREB). Thứ hai, việc Nga chấp nhận sự can thiệp của Trung Quốc ở Trung Á sẽ cho phép Trung Quốc đóng vai trò trực tiếp trong việc an ninh hóa và hình thành chế độ của khu vực, đặc biệt là liên quan đến các sáng kiến chung như lộ trình nhằm ngăn chặn nguy cơ Duy Ngô Nhĩ thiết lập những nơi trú ẩn an toàn trong khu vực. Cuối cùng, mô hình quan hệ này có tiềm năng đặt nền móng cho việc thiết lập một không gian địa chính trị cốt lõi dưới sự kiểm soát của riêng Trung-Nga ở khu vực Á-Âu, vượt ra ngoài tầm ảnh hưởng của EU và Mỹ, ở một khu vực có vị trí chiến lược nhằm gia tăng các thị trường đang phát triển của Nam Á, Đông Á và Đông Nam Á và các thị trường giàu có của châu Âu.

Nga thu được gì từ việc này? Các biện pháp trừng phạt mà Mỹ và EU áp đặt lên Nga như là hậu quả của việc nước này sáp nhập Crimea, và các hành động đang tiếp diễn chống lại Ukraine, kết hợp với giá dầu mỏ đi xuống, đã gây ra những thiệt hại khủng khiếp đối với thế giới mới của Nga và quan hệ của nước này với châu Âu và Mỹ. Tình hình sa sút diễn ra do đó đang đẩy Nga vào con đường bế tắc lập vờ chính trị và kinh tế. Điều này đã buộc Nga rời xa phương Tây và tìm kiếm các thị trường thay thế ở các khu vực khác trên thế giới, nhằm tránh khỏi các biện pháp trừng

phát và tìm kiếm những đầu ra mới cho nền kinh tế Nga.

Vì những lý do này, Nga đã bắt đầu coi châu Á-Thái Bình Dương như một con đường khi thi đấu mở rộng các thị trường của nước này và của EEU. Theo quan điểm này, việc tích hợp với BRI có thể đem lại cho EEU kênh thông tin mới để quy định các thị trường châu Á-Thái Bình Dương, đem lại cho Nga cơ hội có một không hai để thúc đẩy chiến lược "hàng đầu" của Nga. Các trợ giúp bởi sự suy giảm tăng trưởng của Mỹ, mà chính trường của nước này đang được lấp đầy bởi những hàng đang gia tăng của Trung Quốc trong khu vực, sự chuyển dịch của Nga sang châu Á-Thái Bình Dương đã dẫn tới một loạt thỏa thuận thành công. Ví dụ đó bao gồm việc ký kết một vài thỏa thuận thông tin quan trọng với Philippines và Indonesia; một thỏa thuận thông tin mới từ quan trọng giữa EEU và Việt Nam; cũng như quan hệ thông tin mới gần gũi hơn với Hàn Quốc, một trong những nước đã tiếp tục thực thi các biện pháp trừng phạt chống lại Nga, một quyết định đã thúc đẩy quan hệ thông tin mới Hàn Quốc-Nga.

Sự mở rộng của Nga ở châu Á-Thái Bình Dương đã diễn ra với sự ủng hộ thân thiện của Trung Quốc. Sự thâm nhập qua lại lẫn nhau vào các vùng như hàng đầu địa chính trị của hai nước, trên cơ sở đồng thuận là bình đẳng, đồng thuận cho ra một mối quan hệ được ghi dấu bởi tính cân đối, sự bình đẳng và sự đồng thuận.

Sự triển vọng của sự đồng thuận Bắc Kinh-Moskva

Việc hình thành một khi thân thiện Trung-Nga tồn tại lâu dài ở Trung Á cuối cùng có thể đưa một vùng đất lớn ở khu vực Á-Âu vào trong tầm ảnh hưởng của hai nước này. Trong một kịch bản như vậy, vai trò của Nga trong chiến lược lớn của Trung Quốc đồng thuận như không phải là một vai phụ cho Bắc Kinh - vai trò mà một quốc gia đầy tự tôn như Nga, với quá khứ là một siêu cường Chiến tranh Lạnh, sẽ không bao giờ chấp nhận - mà là một đối tác then chốt với vai trò bình đẳng trong một chiến lược lớn chung nhằm tái định hình lại trật tự thế giới. Mô hình quan hệ này, dù trong một hình thức khác, có sự đồng thuận đồng mở với mô hình mà đế quốc Trung Hoa đã tiếp nhận với các nước triểu cung của họ, nơi mà ảnh hưởng ôn hòa của Trung Quốc ở vùng ngoại vi có thể được bù đắp bởi ảnh hưởng mạnh mẽ của một đồng minh đáng tin cậy.

Hai nước đồng thuận như chia sẻ một tiêu chuẩn là đồng thuận hình một sự đồng thuận 2

chiều Bắc Kinh-Moskva. Trung Quốc được giao nhiệm vụ mở rộng mô hình của nó này ở cấp độ toàn cầu, trong khi Nga cũng quyên lượm của nó ở khu vực Á-Âu, đóng vai trò thúc đẩy khu vực mạnh mẽ theo sự ổn định và thực thi các chính sách ngày càng hội tụ trong một không gian đa chính trị trung yếu đối với các lợi ích của cả Nga và Trung Quốc. Lợi thế của mô hình này là tính bền vững của nó có thể thúc đẩy các tham vọng toàn cầu của Trung Quốc lên các mức khu vực và toàn cầu của Nga, cho phép cả hai nước cùng phát triển thịnh vượng và có được sự thịnh vượng hữu ích không bị thách thức đối với một vùng lãnh thổ rộng lớn ở khu vực Á-Âu, với các hậu quả đáng kể đối với các khu vực xa xôi hơn, chẳng hạn như Nam Á, Đông Á và Đông Nam Á, Trung Âu và Đông Âu; tất cả những khu vực mà đó, như chúng ta đã và đang chứng kiến, như hàng loạt của phương Tây đang phai mờ.

Một đặc trưng khác của khiên thuẫn Bắc Kinh-Moskva là khiên thuẫn chính trị mà tính "đa thực dụng" của nó mang lại. Không giống như Liên Xô trong Chiến tranh Lạnh, hệ thống Trung-Nga sẽ có thể cùng tồn tại sát cánh bên hệ thống quốc tế hiện tại do phương Tây dẫn dắt, với sự phụ thuộc lẫn nhau ở mức cao trong một chế độ đa cực, toàn cầu hóa. Tuy nhiên, nó cũng sẽ có năng lực duy trì chức năng như một hệ sinh thái được lập. Đó là vì hệ thống được thiết kế để kiểm soát một vùng đất rộng lớn, giàu tài nguyên ở khu vực Á-Âu và châu Á, nơi Trung Quốc và Nga có thể thực thi mô hình của họ, tái tạo các đặc trưng của trật tự quốc tế hiện tại, hoàn thiện nó với các thực thể, thực tiễn, cấu trúc an ninh, tiến bộ và các cơ chế chi trả của riêng nó, bỏ qua hệ thống dựa vào đồng USD như nền tảng. Kiểu tình trạng đa thực dụng này dường như được đưa ra để đem lại khiên thuẫn và tính bền vững cho hệ sinh thái cốt lõi Trung-Nga, như mức độ đối lập giữa Trung Quốc, Nga và Mỹ leo thang đến mức phương Tây tìm cách cô lập Trung Quốc về kinh tế và chính trị như họ đã làm với Nga hiện nay và với Liên Xô trong Chiến tranh Lạnh.

Một sự thật khác như vậy có thể làm tê liệt ảnh hưởng của phương Tây ở các quốc gia Trung Á, nơi các hoạt động của BRI, EEU và EU hiện đang chông chéo nhau, với những sự chuyển dịch làm thay đổi các diễn biến trong đồng khu vực và các hậu quả quan trọng đối với EU và Mỹ. Ở các khu vực khác, cũng có thể cảm nhận được hậu quả của sự thịnh vượng Trung-Nga ở Trung Á. Ở Nam Á, các quốc gia như Pakistan và Afghanistan có thể hưởng lợi từ sự ổn định đa chính trị và sự tín nhiệm mà khiên thuẫn thuẫn Trung-Nga đem lại và tính liên tục trong thịnh vượng mới có được như việc tích hợp BRI-EEU. Ở một số quốc gia Trung và Đông Âu, tầm với ngày càng gia tăng về kinh tế của Trung Quốc và việc thiết lập một khiên thuẫn Trung-Nga vững chắc ở Trung Á có thể đe dọa sự cội rễ của EU và gây ra một vấn đề đa chính trị học búa đối với Mỹ và NATO. Ở châu Á-Thái Bình Dương, chiến lược xây dựng ảnh hưởng của Trung Quốc, được thúc đẩy bởi một sự kết hợp khéo léo của ảnh hưởng kinh tế, ngoại giao công khai và sự quyết đoán không thể xuyên, đang góp phần thúc đẩy sự suy giảm của ảnh hưởng Mỹ. Trung Quốc đang lập đố kỵ khoàng trng mà sẽ

lãnh đạo của Mỹ đã lợi, một số lãnh đạo đã thất bại trong việc thúc đẩy hi vọng một vài sáng kiến quan trọng, trong đó có kết quả mà họ của sự "xoay trục sang châu Á", việc chấm dứt Hiệp định tự do thương mại Thái Bình Dương (TPP), cũng như sự thiêu lãnh đạo mà Mỹ đã cho thấy trước việc Trung Quốc xâm lấn một số cấu trúc địa hình ở Biển Đông, mà Trung Quốc đã biến chúng thành các hòn đảo nhân tạo để củng cố quân sự hóa và hậu quả không thể thách thức.

Kết luận

Bất chấp mọi rủi ro, quan hệ Trung-Nga đã phát triển thành sự hợp tác ngày càng chặt chẽ hơn, cũng có sự tiến bộ của một số án địa chính trị đa chiều phức tạp để thúc đẩy lợi ích và lợi ích chung. Hai nước đang như đã học được quá khứ rằng những sự chia rẽ là bất lợi khi đi một vài các lợi ích chung, đặc biệt khi nói tới lợi ích chung của họ là Mỹ.

Trong khi hi vọng tới Nga và Trung Quốc có được một kiểu quan hệ rất khác khi đi một vài Mỹ, các tuyên bố gần đây của Tổng thống Donald Trump và lập trường của Chiên lược an ninh quốc gia mới của Mỹ, mà trong đó cả Trung Quốc lẫn Nga đều được định nghĩa là quốc gia theo chủ nghĩa xét lại, có thể báo hiệu rằng Trung Quốc và những thay đổi thật đáng ngạc nhiên của nước này đã được cho quá nhiều quyền tự do. Mô hình của Trung Quốc, với tất cả những sự không phù hợp của nó, có thể đang trở nên quá khác biệt so với hệ thống do Mỹ dẫn dắt, đến mức 2 điểu này không thể cùng chung sống dưới một mái nhà. Nếu đúng là như vậy, sự là hợp lý khi gì định rằng mối quan hệ hợp tác-cạnh tranh từng là đặc trưng của quan hệ Trung-Mỹ thì Chính quyền Obama sẽ chấm dứt.

Việc Trung Quốc lợi lợi quan hệ với Nga đang như cho thấy rằng nước này đã nhận thức được rằng ở thời điểm nào đó, sự mà rằng của Trung Quốc và mô hình kết quả của nước này có thể trở thành một lợi ích chung để nghiêm trọng để phương Tây biến mình cho sự trở lại của một chiến lược kiểm soát mang tính báo thù hơn. Mặc dù khó có thể chấp nhận trong thời đại có đặc trưng là sự ưu việt của những lợi ích và các thể thống, sự toàn cầu hóa, và sự phụ thuộc lẫn nhau ở mức cao với tiến bộ và chủ nghĩa báo thù, tiến trình hành động này có thể trở thành một lựa chọn khi thi đấu phương Tây quyết định rằng Trung Quốc và Nga đã trở thành một lợi ích chung để nghiêm trọng để với sự tiến bộ của trật tự quốc tế hiện tại.

Enrico Cau l  nghi n cứu sinh t i Vi n Nghi n cứu Quốc t  và Chi n lược (GIIASS), đ i h c Tamkang, th ng vi n Hiệp hội Nghi n cứu Chi n lược   i Loan (TSRA) và l  th ng vi n T  ch c nghi n cứu Quốc t  Philippines (PHISO). B i vi t được đ ng tr n [The Diplomat](#)

Tr n Quang (gt)